

بررسی جزایی جرایم رایانه‌ای و سایبری

تالیف

محمد رضا دو کوهکی

دبیر استار

نشر پاسداری

انتشارات قانون‌یار

۱۳۹۶

سرشناسه	: دوکوهکی، محمدرضا، ۱۳۶۰ -
عنوان و نام پدیدآور	: بررسی جزایی جرایم رایانه‌ای و سایبری / تألیف محمدرضا دوکوهکی ؛ ویراستار زهرا اسدی.
مشخصات نشر	: تهران: انتشارات قانون یار، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۱۲۰ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۸۷۹۶-۶۹-۵
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: کتابنامه به صورت زیرنویس.
موضوع	: جرایم کامپیوتری
موضوع	: Computer crimes
موضوع	: جرایم کامپیوتری -- قوانین و مقررات
موضوع	: Computer crimes -- Law and legislation
شناسه افزوده	: اسدی، زهرا، ۱۳۵۶، [ویراستار]
رده بندی کتب	: HV۶۷۷۲/۴۹۶ د ۱۳۹۶
رده بندی یویی	: ۳۶۴/۱۶۸
شماره کتابشماره ملی	: ۴۸۲۸۹۲۵

انتشارات قانون یار

بررسی جزایی جرایم رایانه‌ای و سایبری

تألیف: محمدرضا دوکوهکی

ویراستار: زهرا اسدی

ناشر: قانون یار

ناظر فنی: محسن فانی‌نیا

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۶

شمارگان: ۱۱۰۰ جلد

قیمت: ۱۲۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۷۹۶-۶۹-۵

مرکز پخش: تهران، میدان انقلاب، خ منیری جاوید، پلاک ۹۲

تلفن: ۶۶۹۷۳۹۶۰ کتابفروشی رسولی (جراغ دانش سابق)

فهرست مطالب

۷	مقدمه
۱۱	فصل اول
۱۱	کلیات
۲۵	فصل دوم
۲۵	بررسی و تحلیل جرائم اینترنتی
۷۹	فصل سوم
۷۹	علل و انگیزه ارتکاب به جرائم اینترنتی و راه های پیشگیری از آن
۱۰۹	منابع و مآخذ

مقدمه

امروزه تحولات عظیمی در تکنولوژی بوقوع پیوسته و شاهد انقلابات بزرگ در زمینه فن آوری ارتباطات فرا ملی طی چند دهه اخیر بوده ایم. اینترنت علی رغم تمامی امکانات و اطلاع رسانی در عزم بین المللی که برای ما به ارمغان آورده است ولی متأسفانه بعضی از افراد سودجو و فرصت طلب با فرا گرفتن مهارت و دانش لازم راههای ورود به سیستم های کامپیوتری دولتی و خصوصی و ... را به دست آورده اند که موجب بروز مشکلات و خسارات فراوانی گردیده است و با توسعه و تحول اینترنت، در مقابل انقلاب عظیمی در ایجاد جرایم در سطح بین المللی بوجه آمده است. لذا در بیشتر کشورهای دنیا جرایم اینترنتی بعنوان یک معضل حاد و بسیار مهم تلقی می گردد و دولتها در صدد پیدا نمودن راه حل های مختلفی در جهت جلوگیری از وقوع آن می باشند. در حال حاضر جرایم اینترنتی با اشکال مختلفی صورت می پذیرد که عبارتند از: کلاهبرداری اینترنتی، جاسوسی اینترنتی، سوء استفاده از شبکه های تلفنی، سوء استفاده از کارت های اعتباری، وارد کردن ویروس به کامپیوتر های دیگر، پولشویی و ... در این کتاب، پس از مقدمه به بررسی تاریخچه جرایم کامپیوتری، تبیین مفهوم و ماهیت جرایم اینترنتی، بررسی انواع مجتنبات جرایم اینترنتی، بررسی نقاط قوت و ضعف قوانین و ارثه راهکارهای مناسب برای پیشگیری از وقوع جرایم کامپیوتری خواهد پرداخت. شیوع جرایم رایانه ای (اینترنتی) در حوزه های مختلف اجتماعی موجب بروز آسیبها و خسارات متعددی در جامعه می گردد. از مهمترین آسیبهای وارد بر فرد رجاسه از بین بردن مبانی و اصول اخلاقی و نظام اجتماعی بوده که خسارات زیادی به نظام های اقتصادی، سیاسی، فرهنگی جامعه وارد می آورد. هرچه بیشتر فناوری رایانه ای توسعه یابد جرایم رایانه ای (اینترنتی) مرتبط با هنجارشکنی های غیر اخلاقی نیز توسعه پیدا خواهد نمود و تاثیر منفی بر نظام اجتماعی و بنیادی خانواده ها خواهد گذاشت. ولذا اجرای رایانه ای (اینترنتی) باعث می شود،

حريم شخصي افراد دچار تزلزل شده و عفت عمومي خدشه دار شده است. با توجه به افزايش و شيوع جريمه رایانه‌ای (اینترنتی) در جامعه، هرگونه تحقیقی در جهت برنامه ریزی برای کاهش این رفتار مخرب و نامطلوب، ضروری به نظر می‌رسد. جرم و پدیده مجرمانه همواره برای جامعه بشری خطرناک بوده، اما گاهی جرم بواسطه حالت خاصی جامعه را تهدید ویژه می‌کند که جرایم منافی عفت رایانه‌ای (اینترنتی) از جمله همین جرایم خطرناک است که با رواج آن، خسارت جبران ناپذیری به ارزش‌ها و افراد جامعه و همچنین خانواده‌ها به عنوان پایه‌های اصلی شکل‌گیری جامعه وارد می‌شود. از این رو بدلیل اهمیت و مهم بودن موضوع اثر علمی در مورد جرایم رایانه‌ای (اینترنتی) و ارائه راهکار جهت پیشگیری از آن ضرورت دارد.

قانون جرایم رایانه‌ای مصوب ۱۳۸۸/۱۱/۱۱ یکی از کامل ترین قوانین در زمینه جرایم مربوط به فضای مجازی و رایانه‌ای می‌باشد. انسان عصر حاضر، افزون بر دنیای فیزیکی، که از زمان خلقت خود با آن مانوس بوده و به‌شادان و مقتضات آن خو گرفته، به دنیای جدیدی به نام فضای سایبر پا گذاشته که از ویژگی‌های متمایزی برخوردار است. این فضا توانمندی‌هایی برای پیشبرد بهینه امور در اختیار دارد که بشر را ناگزیر از به کارگیری بدون تبعیض و فراگیر آن در تمامی عرصه‌های سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، صنعتی، بهداشت و درمان و حتی نظامی کرده است. انعطاف‌پذیری و سادگی بی‌نظیر در کارایی، حتی موانع سنی و میزان دانش و مهارت را نیز برداشته است. بی تردید، این وضعیت بیم و امید برای کاربران بر می‌انگیزد. اما آن چه مسلم است این که بهره‌برداری صحیح و سودمند از این فضا مستلزم رعایت هنجارهایی است که تخطی از آنها می‌تواند باعث آسیب‌هایی شود و برخی از آن‌ها حتی مستوجب جرم انگاری و مجازات گردند. با این حال، چنان چه به کاربران، بکه مانند کودکی نوپا در این دریای بیکران رها هستند، آموزش‌های صحیحی داده نشود، هرگونه مقابله با هنجار شکنی‌های سایبری در جهت برقراری موازین اخلاقی سایبری، می‌تواند با ایرادات جدی حقوقی و

اخلاقی مواجه گردد. این نوشتار بر آن است با بررسی راهکارهای پیشگیری اجتماعی از جرایم سایبری، به عنوان شاخه های از پیشگیری از وقوع هنجارشکنی های مجرمانه سایبری، میزان کارایی آن را در نهادینه سازی هنجارهای اخلاقی سایبری مورد بررسی قرار دهد.

علم جرمشناسی در عمر یکصد ساله خود همواره در پی کشف عوامل جرم زا و شرایط موثر در بروز رفتار جنایی بوده تا به مدد آن و البته بهره گیری از تمامی تخصصهای علمی به روشهای درمان و اصلاح و تربیت بزهکاران دست یابد. اما نکته قابل توجه در این میان است که چنین تکاپویی تا اوایل دهه شصت و همزمان با پیدایش جرایم سایبری صرفاً در بستر دنیای حقیقی بوده است. هر چند که که نقاط مشترک در مطالعات تطبیقی جرایم فضای حقیقی و مجازی وجود دارد، اما باید گفت جرایم سایبری مرزهای مطالعاتی جدیدی برای جرمشناسان ایجاد کرده است زیرا این جرایم در مسیر تحول خود، نه تنها چالش مفهومی و مصداقی برای حقوق جزای سنتی ایجاد کرده بلکه بیات تخصصی خاص خود را نیز دارا هستند. هر چند برخی بر این باورند که اصلاح قوانین سنتی جزایی پاسخگوی نیازها در برابر جرایم سایبری است در مقابل عده ای معتقدند دنیای مجازی دارای ویژگیهای متمایز است و مجرمان سایبر از لحاظ جرمشناسی از مجرمان عادی متفاوتند و مجازاتها و تدابیر متفاوتی را نیاز دارند. پیشرفت تکنولوژی و علم و دست یابی بشر به فناوری اطلاعات و استفاده از رایانه و پیدایش دنیای مجازی دارای پیامدهای مثبت و منفی فراوانی برای بشر بوده است. از جمله پیامدهای منفی آن، پیدایش جرایم رایانه ای بوده است. در مورد جرایم رایانه ای تعاریف متعددی ذکر شده است برخی از این تعاریف عبارتند از: پلیس جنایی فدرال آلمان در تعریفی از جرایم رایانه ای این چنین اعلام داشته است: «جرم رایانه ای در برگیرنده همه اوضاع و احوال و کیفیاتی است که در آن شکل های پردازش الکترونیک داده ها، وسیله ارتکاب و یا هدف یک جرم قرار گرفته است و مبنایی برای نشان دادن این ظن است که جرمی ارتکاب یافته است. جرایم

سایبری از زمان پیدایش تا کنون، با سه نسل یا تیپ مواجه شده است. دهه‌های ۶۰ و ۷۰ و اوایل ۸۰ زمان حاکمیت نسل اول تحت عنوان جرایم رایانه‌ای است. در این زمان در خصوص جرایم، محوریت بحث با رایانه بود. از این رو تعداد توصیف‌های مجرمانه بسیار کم بود. به تدریج در دهه ۸۰ تا اوایل دهه ۹۰ نسل دوم به میان آمد. بحث محتوا مورد استفاده قرار گرفت یعنی به موضوع جرایم داده و اطلاعات توجه شد.

www.ketab.ir